

Ispred milijardi koje donosi turizam stoji li plus ili minus?

Autor Vinko Grgurev

Petak, 31 Srpanj 2015 10:09 - Ažurirano Petak, 31 Srpanj 2015 10:40

Ako li što vrijedi fantazma kako je naša obala »najljepša na svijetu«, onda bi se najprije trebalo izjasniti o tome što je ljepota i koji je doseg lijepoga.

Lijepo je ono što se svakome sviđa bez interesa.

Lijepo nije ograničeno na samo nečije viđenje, jer ne bi moglo biti sklada u prevazi interesa pojedinaca ili pojedinih skupina, jamačno, protiv drugih pojedinaca ili skupina.

Lijepo podrazumijeva sklad s drugima, naime, podrazumijeva sklad među generacijama.

Reproduciranje povijesnih i kulturnih vrijednosti interpoliranjem u tradiciju modernih specifičnosti legitimacija je postignuća postojećih generacija i temelj moguće budućnosti.

Lijepo je s onu stranu priklanjanja postojećim interesima, bilo čijim, pa i svojim.

Lijepo se očituje u jedinstvu nadilaženja privatnih interesa i usklađivanja s interesima drugih ljudi.

Ispred milijardi koje donosi turizam stoji li plus ili minus?

Autor Vinko Grgurev

Petak, 31 Srpanj 2015 10:09 - Ažurirano Petak, 31 Srpanj 2015 10:40

Lijepo je, dakle, posljedak autonomije vlastita uma (moći sinteze posebnog i općeg).

Ta Kantova misao mogla bi i trebala biti mjerodavna u turističkom govoru.

TREBA PREOKRENUTI »SUSTAV VRIJEDNOSTI«

Nije pritom isključen interes, nego je, kako kažu fenomenolozi – »stavljen u zagrade«.

Interes nastupa post festum, kao rezultat, jer nije princip.

O čemu je, u biti, riječ i koji Vam zadatak postavljam.

Običavate govoriti o sedam-osam milijardi prihoda od turizma.

Trebali biste preokrenuti »sustav vrijednosti«.

U čemu bi se, inače vrlo jednostavnom, mogao očitovati taj »kopernikanski obrat«?

Vrijeme je da promijenite diskurs i prestanete govoriti o »milijardama«.

Nije bitno hoće li biti sedam ili osam milijardi ili upola manje. Što stoji iza tih brojeva?

Ako je riječ o interesu (samo) za »milijardama«, onda je obala puki objekt beskonačnog iskorištavanja, pa je kategorija lijepoga smetnja u nečijim »poduzetničkim djelatnostima«.

Po čemu bi »milijarde« bile princip? Ako bi bile, pa bi sve bilo u njihovoj funkciji, onda je lijepo samo privid. Isticanje ljepote primorskoga krajolika je, stoga, demagogija.

NIJE SVAKA MILIJARDA S PREDZNAKOM »PLUS«

Financijski slomljena Grčka (nije puno bolja ni Španjolska) u čiju je turističku privredu uložena masa milijardi svjedoči o upitnoj vrijednosti svih tih milijardi i postavlja pitanje je li turizam uopće privredna – premda jest gospodarska – djelatnost.

Vrijednosti mogu imati svoj predznak. Nije svaka milijarda s predznakom »plus«. Ima i onih s predznakom »minus«. Koji je predznak milijardi od našega turizma? Po čemu se ne bi moglo reći da je prije »minus« nego li »plus«?

U karakterističnoj za naše gospodarstvo investiciomaniji pokazala se po stotinu puta osobitost »minusa« nasuprot uvriježenom mnijenju da je svaka investicija opravdana. O tome je osamdesetih godina kritički govorio naš nedavno preminuli politolog Jovan Mirić.

Mora li u svakoj uvali biti marina i na svakom rtu »resort«?

Nije li posljedak ulaganja nečijih ekstraprofita u njih prividan dobitak, odnosno gubitak, jer se moglo ulagati, umjesto u kompenzaciju posustale proizvodnje, u što drugo, u njezinu obnovu, na primjer, u industriju kovine našega vremena (aluminija) ili u modernu poljoprivredu na dosad zapuštenim poljima?

Budući da ste nedavno, kao ministar turizma Republike Hrvatske, gospodine Darko Lorencin, u Vodicama prostodušno dali ustupak devastaciji i privatizaciji obale, moj bi Vam prijateljski savjet bio da, u intervjuima i drugim istupima, izbacite svaku priču o milijardama i da iskreno progovorite o antinomijama turizma zbog kojih su naša obala i naselja na njoj lišeni svake lijepe fizionomije i disfunkcionalizirani gotovo do kolapsa.

ANTINOMIJE NAŠEGA TURISTIČKOG GOSPODARSTVA

I to sve radi milijardi, koje, pitanje je jesu li naše, ionako odlaze »u vjetar«. Ako mislite da nije tako, onda bih zatražio od Vas, kao jednog od čelnih ljudi hrvatske izvršne vlasti, da razriješite neke antinomije našega turističkog gospodarstva:

1. Ako je, a doista jest, bilo čija, pa i hrvatska, turistička monokultura »proizvodnja« nižega kvalifikacijskoga stupnja i budući da traje efektivno 1/9 godine (od 10. srpnja do 20. kolovoza), onda kako Hrvatska može biti konkurentna onima kojih je sofisticirana proizvodnja u pogonu 8/9 godine?

2. Ako je ekologija postavila zahtjeve da bude – naspram tradicionalnog mjerenja rentabilnosti kraćinom vremena za jedinicu proizvoda – rentabilna ona proizvodnja kojoj je potreban manji prostor, onda kako turizam devastacijom prostora može konkurirati modernoj industrijskoj proizvodnji?

3. Ako se turizam temelji na prostornoj ekstenziji, a prostor je ograničen, do koje je točke moguć »razvoj turizma« da turizam ne iscrpi uvjete vlastita opstanka? Nije li ta točka sasvim na primaku odnosno nije li se odavno prešla svaka podnošljiva granica?

4. Ako je Oswald Spengler (1880. – 1936.) u pojmu »nekropolis« mislio na grad koji je došao do kraja svojih mogućnosti opstanka, nije li onda svako turističko mjesto na takvom putu zahvaljujući »razvoju turizma«, pa bi u tom eliptičnom polju kategorije »deestetizacija« i »disfunkcionalizacija« trebalo ozbiljno shvatiti u urbanističkom planiranju za koje je izgubljen gotovo svaki smisao?

5. Ako je »razvoj turizma« beskonačan, što Vi predviđate, gledom Hrvatske, kakva će ona biti ili kakva bi trebala biti za pet, deset ili pedeset godina s obzirom na postojeće interese, trendove i planove? Ako je »razvoj turizma« konačan, gdje je završna točka te po čemu jest baš na tom mjestu? Tko je i po čemu ovlašten staviti točku na »razvoj turizma« ili on ima vlastitu (stihijsku) dinamiku kojoj se treba prilagoditi snalaženjem (za sebe) u njemu?

6. Ako su apartmanizacija, betonizacija (asfaltizacija), golfizacija i marinizacija prokazani kao »četiri jahača apokalipse«, kako se državni turistički establishment odnosi prema toj kvalifikaciji četiriju uglova hrvatskoga turizma?

7. Ako je, kako se predmnijeva, stav pozitivan, trebali biste iznijeti mjerodavne ocjene. Po čemu bi te ocjene bile mjerodavne i koji su kriteriji mjerodavnosti? Je li samo (problematičan) novac u pitanju ili ima i drugih vrijednosti na koje treba računati da bi uopće moglo biti novca?

8. Ako li prihvaća negativne stavove mnogih pojedinaca i udruga, poduzima li što protiv toga? Zbog kojih su motiva neki izrijeom protiv nečega što drugi zdušno zagovaraju? Ima li barem razgovora između tih dviju suprotstavljenih strana ili se Ministarstvo a priori opredjeljuje samo za jednu?

9. Ako je suditi prema nastupu mnogih turističkih uglednika, kao u Vodicama, daje se ustupak »poduzetnicima« da devastiraju i privatiziraju obalu. U toj je funkciji »strateški« državni program perfidne »tematizacije« plaža i upravljanja njima. Uvjerio sam se da Ministarstvo turizma i druge instance izvršne vlasti, državne i lokalne, odobravaju i novčano podupiru rušenje artefakata pučke vrtne arhitekture (suhozida), mljevenje kamenja i nasipavanje njegovim »oštrim brašnom« mora (općega dobra), izgradnju ceste i parkirališta, uz druge prateće objekte, uz samu obalu,... sve u cilju da se Hrvatska »pozicionira kao brand« iznajmljivanjem ležaljki ispod karipskih suncobrana ili baldahina. Zašto?

10. Ako se hrvatske nogometne menadžere, političare i privrednike zatvara i plijene im se jahte, onda po kojim se moralnim mjerilima nedužnim domaćim ljudima oduzimaju uvale za megajahte i rtove za »resort«, za »strane ulagače« koji ništa nisu bolji od naših prestupnika? U čemu etički principi jesu ili ne bi trebali biti relevantni u ekonomskoj orijentaciji?

11. Ako li turistički uglednik slavodobitno rekne kako neki »konzorciji« namjeravaju uložiti negdje u Istri ili bilo gdje drugdje nekoliko milijardi eura u turističke objekte za bogatu klijentelu, ne bi li onda trebalo postaviti hipotezu nisu li oni bogati zahvaljujući perpetuiranju našeg siromaštva svođenjem domaćih ljudi na njihovu služinčad u vlastitoj zemlji? Ne bi li nas trebala obuzimati jeza od pomisli na možebitnu nemogućnost reproduciranja toga »pranja novca«, odnosno na povećavanje duga zbog kojeg možemo biti (a već jesmo) prinuđeni da ga vraćamo onako kako je to u osvitu »liberalne demokracije« opisao William Shakespeare (1564. – 1616.) u »Mletačkom trgovcu«.

ISTINSKO OŽIVLJAVANJE NACIONALNOG DOSTOJANSTVA

Naposljetku, rješenje je u revoluciji! Naime, umjesto o luksuznim jahtama počnite razmišljati o luksuznim traktorima! Posljedak svega toga bile bi sačuvane uvale i rtovi, naselja i obala, a zapuštena polja bi vratila svoju ljepotu korisnim prinosima. Bilo bi to istinsko oživljavanje nacionalnog dostojanstva.